

jelenteni: „Apátunk, úgy történt, ahogyan megjósoltad.” Ő pedig így felelt nekik: „Tudom, fiaim, hogy meg akartatok győződni róla, vajon igazat szóltam-e? Most tudatok veletek egy újabb jelet. Ma éjjel ugyanazon a helyen, ugyanazon halból újabb darabot fog partra vetni a víz, és ti holnap ebből esztek majd.” Másnap a testvérek visszamentek a tengerpartra és látták, hogy Isten embere ismét igazat szólt. Elhoztak a húsból annyit, amennyit csak cipelni bírtak. A tiszteletreméltó atya pedig így szólt hozzájuk: „Ezt a húst, amit most hoztatok vigyázva sózzátok be, és tegyétek el. Még szükségetek lesz rá. Ma, holnap és holnapután ugyanis, Isten segédelmével megjavul az idő; a tenger el fog csendesedni, elülnek a hullámok. Így elhagyjátok majd ezt a szigetet.”

E napok elmúltával Szent Brendan megparancsolta a testvéreknek, hogy rakják meg a bárkát, töltsék tele a tartályokat és mind a többi edényt, neki pedig élelemként gyűjtsenek növényeket és gyökereket. Az atya ugyanis felszentelése óta semmi olyan ételmezt nem vett magához, ami valaha élő lélekkel bírt.¹ Miután mindent a bárkára hordtak, vitorlát bontottak, és elhajóztak északra.

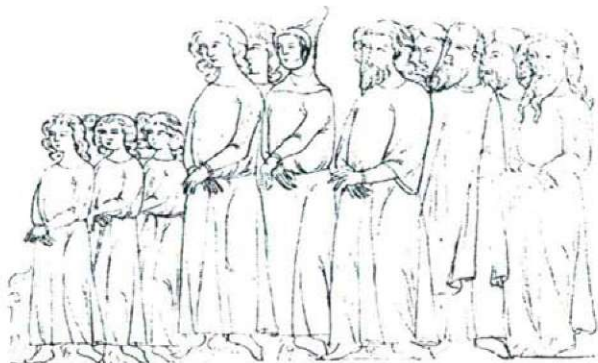
17.) A három ‘kórus’, avagy a Remeték Szigete²

Egy szép napon a messzi távolban ismét egy sziget tűnt fel a láthatáron. Szent Brendan megkérdezte társaitól: „Látjátok azt a szigetet?” „Látjunk.” – válaszolták a többiek. „Három embercsoport él ezen a szigeten: a fiúgyermeké, az ifjaké és az öregeké. Egyik testvéretek zárandokként közöttük fog maradni.” A testvérek kíváncsian kérdezték, vajon ki lesz az? Ez a gondolat erősen foglalkoztatta őket. Szent Brendan szomorúságuk láttán rámutatott

¹ „...*nihil gustavit in qua spiritus vite esset de carne.*” Elképzelhető, hogy ismét másolói elírásról van szó, és a *de carne* csupán a margón szerepelt, mintegy magyarázatként. Eredetileg talán csak annyi volt a szövegben, hogy semmi olyan ételmezt, nem vett magához, amely élő lélekkel bírt, és az érthetőség kedvéért a margóra odaírták: vagyis húst.

² Az *Imram Corra* (Stokes, RC 14/1893) is tartalmaz hasonló leírást. De ott négy részre oszlik a kórus. Ezen a szigeten a *laus perennis* (végnélküli, megszakítás nélküli) zsolozsmázási formára ismerhetünk rá. Szent Ágoston szerint, ha a szerzetesek az összes imaéneklést maradéktalanul betartanák, akkor vég nélkül kellene Istennek zsoltárokat zengeni. E sziget lakói valóban ezt teszik. Az ír kolostori élet jellemvonása a liturgia elsődleges fontossága. Ugyanakkor különösen közelállónak érezhették ezt a jelenet a clunyi életmódot követő szerzetesek is. Náluk ugyanis a benedeki „*ora et labora*” egyensúlya teljesen felborult, és a liturgia szerepe igen felértékelődött. „...négy-szerannyi zsoltárt imádkoztak, mint amennyit a Regula előírt... napjuk túlnyomó részét a kóruson töltötték, ahol szinte szakadatlanul hangzott ajkukról Isten dicsérete...” Szent Odó (clunyi apát) életrajza szerint még utazás és lovaglás közben is zsoltárokat énekelt. Csóka, i.m., Vol. I., 151. o. A különböző imaórákon énekelt zsoltárok bencés gyakorlatára ld. Csóka, i.m., 36–37. o.

egyik társukra, mondván: „Ő az a testvérünk, aki a szigeten fog maradni!” Azon három testvér egyike volt, aki annak idején kolostorából önként csatlakozott, és akinek jövőjét a szent már akkor megjósolta, amikor szülőföldjükhöz hajóra szálltak.

Mind közelebb hajóztak az említett szárazföldrész, míg bárkájuk partot nem ért. A sziget szokatlanul sík volt, miéртis a testvéreknek úgy tűnt, mintha a tenger folytatása lenne. Nem nőtt rajta sem fa, sem pedig olyan növény, amelybe a szél belekaphatott volna. Rendkívül tágas terekkel bírt, földjét pedig mindenütt fehér és bíborszínű gyümölcsök borították.¹ Hamarosan megpillantották azt a három csoportot, amelyről Isten embere korábban szólt. Mintegy parittyakő-hajításnyi távolságra lehettek egymástól. Egyfolytában változtatták helyüket, bár egy-egy 'kórus' adott pillanatban adott helyen állva énekelt: „A szentek erőről erőre jutnak és / a Sionon meglátják az Istenek Istenét.”² Amint az egyik társaság befejezte a versikét, a másik állt oda, és zendített rá ugyanarra. Így zengett az ének szünet nélkül. Az első csapat tejfehér

¹ „*scaltis albis et purpureis*.” E fehér és bíbor gyümölcsökről nem lehet tudni, valójában micsodák. A *scalta/calta* (lat.) szó jelentése tisztázatlan, a kutatók egyaránt gondolják növénynek és gyümölcsnek. (Selmer, 1959, 89. o.) Du Cange (*Glossarium*) a *scalta* szót nem említi, a *calta* alatt pedig a következő szerepel: „*genus floris*”. J. V. Niermeyer: *Mediae Latinitatis Lexicon Minus*. (Leiden: Brill, 1997) sem hozza a *scalt(h)a* szó jelentését. A *caltha*=gólyahír virág (*caltha palustris*), de a történet során a szerzetesek egész kosárra valót kapnak belőle élelemként, rendkívül dús leve miatt napokig jóllakva érzik magukat tőle.

²Zsolt 84,8.

ruhába öltözött fiúkból állott, a másodiknak tagjai jácintkék, a harmadiké pedig biborszínű öltözetben pompáztak.¹

A bárka a negyedik imaóra idején ért földet a sziget partjainál. Amikor a hatodik imaóra elérkezett, a három kórus egyszerre zendített rá az 'Isten könyörüljön mirajtunk...' ² kezdetű zsoltárra, majd amikor ennek a végére értek, a 'Légy áldott, Óh Istenem, amiért megszabadítasz engem...', ³ harmadikként pedig a 'Telve voltam bizalommal...' ⁴ kezdetű zsoltár következett. Végül a fentebb leírt módon kegyelemért könyörögtek. Ugyanígy a kilencedik imaóra idején további három zsoltárral, a 'Mélységből kiáltok hozzád, Uram...', ⁵ a 'Mily jó és gyönyörűséges...' ⁶ és a 'Jeruzsálem áldjad az Urat...' ⁷ kezdetűvel folytatták. Vecsernye idején pedig a 'Téged illet a dicséret Sionban, Istenem...', ⁸ az 'Áldjad én lelkem az Urat! Én Uram, én Istenem...' ⁹ és a 'Magasztaljátok az Urat, gyermekei...' ¹⁰ kezdetű zsoltárokat zengték. Ezek után pedig ülve énekelték végig a graduálé zsoltárait.¹¹

Amikor az elsorolt énekekkel végeztek, egy szokatlanul fényes felhő lepte el a szigetet, melynek sűrű volta miatt a testvérek nem láthatták már, amit eddig. Mindazonáltal továbbra is hallhatták az éneklők hangját, amint a szokásos énekek sorát szünet nélkül zengték egészen a hajnali ima idejéig. Ekkor a három kórus rázendített a 'Dicsérjétek az Urat a mennyből...', ¹² az 'Énekeljétek az Úrnak új éneket...' ¹³ és a 'Dicsérjétek az Urat az Ő szentjeiben...' ¹⁴ kezdetű zsoltárookra. Majd a zsolozsmáskönyv rendje szerint, újabb tizenkét zsoltár következett.

Hajnal hasadtán a ködfelhő felszállt, és a kórusok rögtön rákezdték a 'Könyörülj rajtam én Istenem...', ¹⁵ az 'Isten, én Istenem, hajnalhasadtától Teérted

¹A gyermekek a „*vestibus candidissimis*”-t, az ártatlanság színét viselik; a fiatalok „*iacinthinus*” ruhája az életerőt és az energiát jelképezi; a „*vestibus purpureis dalmaticis*” pedig az érettség jeleként az időseket illeti.

²Zsolt 67,2.

³Zsolt 70,2.

⁴Zsolt 116,10.

⁵Zsolt 130,1.

⁶Zsolt 133,1.

⁷Zsolt 147,12.

⁸Zsolt 65,2.

⁹Zsolt 104,1.

¹⁰Zsolt 113,1.

¹¹„*et quindecim gradus cantabant.*” Zsolt 119–133.

¹²Zsolt 148,1.

¹³Zsolt 149,1.

¹⁴Zsolt 150,1.

¹⁵Zsolt 51,3.

virrasztok...¹ és az 'Úr, az én szabadulásom Istene...'² kezdetű három zsoltárra. A harmadik imaóra idején újabb három zsoltár, a 'Ti népek mind...',³ a 'Segíts meg Istenem, neved által...'⁴ és a 'Szeretet tölt el...'⁵ következett az allelujával. Ezután felajánlották a Szeplőtelen Bárányt, majd az alábbi imádsággal mindannyian Úrvacsorát vettek: „Vegyétek az Úr szent testét és a Megváltó vérét, hogy örök életetek legyen.”⁶

Az áldozás végeztén az ifjak csoportjának két tagja bíborszínű gyümölcsökkel teli kosarat hozott, és e szavakkal tették a bárkába: „Fogadjátok el tőlünk az Állhatatos Férfiak Szigetének gyümölcsét,⁷ adjátok át nekünk testvérünket, és menjetek békével.” Ekkor Szent Brendan magához hívta testvérét, és búcsút vett tőle: „Öleld meg testvéreidet, és menj azokkal, akik elhívnak téged. Szerencsés órában fogant az édesanyád téged, ki méltónak találtattál arra, hogy ilyen közösségben élj.” A testvér sorjában mindenkit megölelt, Szent Brendan pedig útjára bocsátotta, mondván: „Fiam, mindig emlékezz Isten kegyeire, amelyekkel ebben az életedben elhalmozott téged. Menj, és imádkozzál érettünk.” A testvér rögvest követte a két ifjút iskolájába.

A tiszteletreméltó atya és társai pedig vitorlát bontottak. Amikor elérkezett a kilencedik imaóra ideje, Szent Brendan elrendelte a testvéreknek, hogy az Állhatatos Férfiak Szigetéről hozott gyümölcssel frissítsék fel testüket. Majd Isten embere is vett egyet a kosárból. Látván milyen hatalmas és milyen zamatos termés, nem győzött csodálkozni: „Sohasem láttam, vagy szedtem még ilyen hatalmas gyümölcsöt.” Minden egyes gyümölcs akkora volt, és úgy nézett ki, mint egy jókora labda. Isten embere kérte, hogy adjanak neki egy

¹Zsolt 63,2 (m. ford. „Istenem, én Istenem utánad szomjazik az én lelkem...” *ad te de luce vigilo*).

²Zsolt 90,1 (m. ford. „Uram te voltál menedékünk nemzedékről nemzedékre...” *Domine refugium*).

³Zsolt 47,2.

⁴Zsolt 54,3.

⁵Zsolt 116,1.

⁶„*Hoc sacrum corpus Domini et Salvatoris sanguinem sumite vobis ad vitam eternam.*” Ezt a himnuszt Szent Sechnall/Secundinus-nak tulajdonítják. A szent püspök és hitvalló (372/73–457) életrajza szerint elkísérte Szent Patrikot Írországba, ahol azután Dunshaughlin (*Domnach Sechaille*, Meath m.) első püspöke lett. Az ír egyházban nagy hírnévnek örvendett, és korai latin versei és himnuszai a kelta liturgia részévé váltak. A „*Sancti venite Christi corpus sumite*” kezdetű himnusza a legrégebbi fennmaradt Eucharisztia-himnusz. A hagyomány szerint az angyalok énekelték a püspök templomában. Feltehetően már a VII. században szerepel a miseénekek között. Ld. R. E. Messenger: *The Medieval Latin Hymn*. (Washington, 1953). Idézi Selmer, (1959, 89. o.); *The Catholic Encyclopaedia*. Vol. XIII., 671–672. o.

⁷„*fructu insule vironum fortium.*” Itt már egyértelmű, hogy a fentebb említett *scalta* gyümölcs.

edényt, majd fogta a gyümölcsöt, és annak levét az edénybe csavarta. Aztán az iccényi kifacsart gyümölcslevet tizenkét meszelyre osztotta, és minden testvérnek egyet-egyet adott e finom nedüből.¹ Egy-egy gyümölcs tizenkét napi táplálékul szolgált egy testvérnek. A testvérek így mindig szájukban éreztették a méz zamatát.

18.) A Szőlősziget²

Néhány nap múlva a szent atya háromnapos böjtöt rendelt. Az előirt idő elteltén hatalmas madarat pillantottak meg, amely egy ismeretlen fa ágát csőrében tartva repkedett a bárka körül. Az ág végéről szokatlanul piros szőlőfürt

csüngött, amelyet a madár a szent ölébe ejtett. Ekkor Szent Brendan magához hívta a testvéreket, és így szólt: „Nézzétek az étket, melyet Isten küldött nektek. Vegyétek, és egyétek!” A szőlőszemek akkorák voltak, akár egy-egy al-

¹ „attulit de suco libram unam, quam...dividens in duodecim uncias...” 1 font=12 uncia.

²Egyes kutatók ennél a szigetnél a vikingek Vinlandjára, a Leif Eriksson által 1000 táján elért Újfundlandra gondolnak. A vinlandi utazásokról beszámoló sagák azonban minden valószínűséggel későbbiek, mint a *Navigatio*. Fel lehet ugyan tétélezni, hogy az írek is jártak a vikingek által leírt „szőlőtermő” szigeten, és a hasonló élményeknek köszönhető az egyezés, ez azonban hitelesen nem bizonyítható. Sokkal inkább az éhezõ utazóknak enyhét adó, sokáig elegendõ élelem/gyümölcs epizódjára kell gondolnunk, amely pl. a Máeldúin történetben is szerepel (Germán, kelta..., 174–175. o.). A különbség csak annyi, hogy ott csodaalmák szolgálnak negyvennapra elegendõ élelemként. A szőlõ/bor áttételesen ismét Krisztusra utalhat, hiszen a kalász mellett a szőlõtõ is az Oltári Szentség jelképe: „En vagyok a szőlõtõ, ti a szőlõvesszõk. Aki bennem marad s én benne, az bõ termést hoz.” Jn 15,5.